

PIER PAOLO PASOLINI

E L PLANY

DE L'EXCAVADORA

 Bromera Poesia

IL PIANTO DELLA SCAVATRICE

I

*Solo l'amare, solo il conoscere
conta, non l'aver amato,
non l'aver conosciuto. Dà angoscia*

*il vivere di un consumato
amore. L'anima non cresce più.
Ecco nel calore incantato*

*della notte che piena quaggiù
tra le curve del fiume e le sopite
visioni della città sparsa di luci,*

*eheggia ancora di mille vite,
disamore, mistero, e miseria
dei sensi, mi rendono nemiche*

*le forme del mondo, che fino a ieri
erano la mia ragione d'essere.
Annoiato, stanco, rincaso, per neri*

*piazzali di mercati, tristi
strade intorno al porto fluviale,
tra le baracche e i magazzini misti*

*agli ultimi prati. Lì mortale
è il silenzio: ma giù, a viale Marconi,
alla stazione di Trastevere, appare*

EL PLANY DE L'EXCAVADORA

I

Sols l'estimar, sols el conèixer
val, no l'haver estimat,
no l'haver conegut. És angoixant

viure d'un amor
extingit. L'ànima no creix més.
Heus ací en la calor encantada

de la nit que plena ací sota,
entre les revoltes del riu i les adormides
visions de la ciutat atapeïda de llums,

ressona encara amb mil vides;
desamor, misteri, i misèria dels sentits,
em fan enemigues

les formes del món que fins ahir
eren la meua raó d'existir.
Avorrit, cansat, torne a casa per negres

placetes de mercats, tristos
carrers al voltant del port fluvial,
entre les barraques i els magatzems que es barregen

amb els darrers prats. Mortal
és allí el silenci: però a sota, en l'avinguda Marconi,
en l'estació de Trastevere, apareix

*ancora dolce la sera. Ai loro rioni,
alle loro borgate, tornano su motori
leggeri — in tuta o coi calzoni*

*di lavoro, ma spinti da un festivo ardore
i giovani, coi compagni sui sellini,
ridenti, sporchi. Gli ultimi avventori*

*chiacchierano in piedi con voci
alte nella notte, qua e là, ai tavolini
dei locali ancora lucenti e semivuoti.*

*Stupenda e misera città,
che m'hai insegnato ciò che allegri e feroci
gli uomini imparano bambini,*

*le piccole cose in cui la grandezza
della vita in pace si scopre, come
andare duri e pronti nella ressa*

*delle strade, rivolgersi a un altro uomo
senza tremare, non vergognarsi
di guardare il denaro contato*

*con pigre dita dal fattorino
che suda contro le facciate in corsa
in un colore eterno d'estate;*

*a difendermi, a offendere, ad avere
il mondo davanti agli occhi e non
soltanto in cuore, a capire*

*che pochi conoscono le passioni
in cui io sono vissuto:
che non mi sono fraterni, eppure sono*

encara dolça la tarda. Als seus barris,
als seus suburbis, tornen amb motocicletes
—amb granota o amb pantalons

de treball, però empesos per un ardor festiu—
els joves, amb els companys sobre el selló,
somrients, bruts. Els darrers clients

xerren drets en veu alta
en la nit, ací i allà, a les taules
dels locals encara lluminosos i mig buits.

Ciutat meravellosa i miserable,
que m'has ensenyat el que, alegres i ferotges,
els homes aprenen de menuts,

les coses menudes on es descobreix
la grandesa de la vida en pau, com
caminar indiferents i ràpids entre la multitud

dels carrers, dirigir-se a un altre home
sense tremolar, no avergonyir-se
de guardar els diners comptats

amb lents dits pel cobrador
que sua en ruta contra les façanes
amb un color etern d'estiu;

a defensar-se, a ofendre, a tenir
el món davant els ulls i no
sols al cor, a comprendre

que són pocs els qui coneixen
les passions en què he viscut,
que no em són fraterns, i tanmateix són

*fratelli proprio nell' avere
passioni di uomini
che allegri, inconsci, interi*

*vivono di esperienze
ignote a me. Stupenda e misera
città che mi hai fatto fare*

*esperienza di quella vita
ignota: fino a farmi scoprire
ciò che, in ognuno, era il mondo.*

*Una luna morente nel silenzio,
che di lei vive, sbianca tra violenti
ardori, che miseramente sulla terra*

*muta di vita, coi bei viali, le vecchie
viuzze, senza dar luce abbagliano
e, in tutto il mondo, le riflette*

*lassù, un po' di calda nuvolaglia.
È la notte più bella dell'estate.
Trastevere, in un odore di paglia*

*di vecchie stalle, di svuotate
osterie, non dorme ancora.
Gli angoli bui, le pareti placide*

*risuonano d'incantati rumori.
Uomini e ragazzi se ne tornano a casa
— sotto festoni di luci ormai sole —*

*verso i loro vicoli, che intasano
buio e immondizia, con quel passo blando
da cui più l'anima era invasa*

germans meus per tenir
passions d'homes
que alegres, inconscients, sencers

viuen d'experiències
desconegudes per mi. Meravellosa i miserable
ciutat que m'has fet passar

l'experiència d'aquella vida
desconeguda, fins a fer-me descobrir
el que en cadascú era el món.

Una lluna que agonitza en el silenci,
que d'ella viu, empal·lideix entre violents
ardors, que miserablement sobre la terra

muda de vida, amb les belles avingudes, els vells
carrerons, sense fer llum fascina
i en tot el món reflecteix

en el cel, un poc de la càlida nuvolada.
És la nit més bella de l'estiu.
Trastevere, amb una olor de palla

de vells estables, de tavernes
buides, encara no dorm.
Els cantons foscos, els murs plàcids

ressonen amb remors encantades.
Homes i joves se'n tornen a casa
—sota garlandes de llum solitàries—

cap als seus carrerons, que la foscor
i la immundícia obstrueixen, amb aquell pas tou
pel qual estava més envaïda l'ànima

*quando veramente amavo, quando
veramente volevo capire.
E, come allora, scompaiono cantando.*

II

*Poveto come un gatto del Colosseo,
vivero in una borgata tutta calce
e polverone, lontano dalla città*

*e dalla campagna, stretto ogni giorno
in un autobus rantolante:
e ogni andata, ogni ritorno*

*cra un calvario di sudore e di ansie.
Lunghe camminate in una calda caligine,
lunghi crepuscoli davanti alle carte*

*ammucchiate sul tavolo, tra strade di fango,
muriccioli, cassette bagnate di calce
e senza infissi, con tende per porte...*

*Passavano l'olivaio, lo straccivendolo,
venendo da qualche altra borgata,
con l'impolverata merce che pareva*

*frutto di furto, e una faccia crudele
di giovani invecchiati tra i vizi
di chi ha una madre dura e affamata.*

*Rinnovato dal mondo nuovo,
libero — una vampa, un fiato
che non so dire, alla realtà*

quan veritablement estimava, quan
veritablement volia comprendre.
I, com aleshores, desapareixen cantant.

II

Pobre com un gat del Colosseu
vivía en un suburbi tot calç
i pols, allunyat de la ciutat

i del camp, estret cada dia
en un autobús ranquejant,
i cada anada, cada tornada

era un calvari de suor i d'ansia.
Llargues passejades en una càlida calitja,
llargs crepuscles davant els papers

amuntegats a la taula, entre carrers de fang,
murs, casetes banyades de calç
i sense marcs, amb cortines per portes...

Passaven l'oliver, el drapaire,
venint de qualsevol altre suburbi,
amb la mercaderia polsosa que semblava

fruit d'un robatori, i un rostre cruel
de joves envellits entre vicis,
de qui té una mare dura i famolenca.

Renovat pel nou món,
lliure, una flama, un alè
que no sé explicar, en la realitat

*che umile e sporca, confusa e immensa,
brulicava nella meridionale periferia,
dava un senso di serena piet .*

*Un'anima in me, che non era solo mia,
una piccola anima in quel mondo sconfinato,
cresceva, nutrita dall'allegria*

*di chi amava, anche se non riamato.
E tutto si illuminava, a questo amore.
Forse ancora di ragazzo, eroicamente,*

*e per  maturato dall'esperienza
che nasceva ai piedi della storia.
Ero al centro del mondo, in quel mondo*

*di borgate tristi, beduine,
di gialle praterie sfregate
da un vento sempre senza pace,*

*venisse dal caldo mare di Fiumicino,
o dall'agro, dove si perdeva
la citt  fra i tuguri; in quel mondo*

*che poteva soltanto dominare,
quadrato spettro giallognolo
nella giallognola foschia,*

*bucato da mille file uguali
di finestre sbarrate, il Penitenziario
tra vecchi campi e sopiti casali.*

*Le cartacce e la polvere che cieco
il venticello trascinava qua e l ,
le povere voci senza eco*

que humil i bruta, confusa i immensa,
s'agitava en la perifèria meridional,
donava una sensació de serena pietat.

Creixia en mi una ànima que no era sols meua,
una petita ànima en aquell món infinit,
nodrida per l'alegria

de qui estimava, encara que no fóra correspost.
I tot s'il·luminava, en aquest amor.
Potser encara de jove, heroic,

però madurat per l'experiència
que naixia als peus de la història.
Estava al centre del món, en aquell món

de suburbis tristos, beduïns,
de prats grocs agitats
per un vent que mai no es calma,

vingués del càlid mar de Fiumicino,
o del camp, on es perdia
la ciutat entre els tuguris; en aquell món

que solament podia dominar,
espectre quadrat i engroguit
en l'engroguida calitja,

foradat per mil files iguals
de finestres barrades, el Penitenciar
entre antics camps i masos adormits.

El paperam i la polseguera que cec
el ventet arrossegava ací i allà,
les pobres veus sense eco